

Gümrükte Gündem

(Temmuz-Ağustos-Eylül)

*Sercan BAHADIR**

2015 yılının üçüncü çeyreğine bakıldığında “Gümrükte Gündem”i ilgilendiren en önemli konunun ilave gümrük vergileri olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. 2014 yılının sonlarında açıklanan Orta Vadeli Program (OVP) kapsamında, ithalata bağımlılığın azaltılmasını hedeflenmişti. OVP çerçevesinde getirilen ilave gümrük vergileri, ithalatta korunma önlemleri arasında öne çıkmaktadır. Aşağıda yer verilen tablodan da anlaşılacağı üzere, ülkemizde üretilen ürünlere yönelik ilave gümrük vergileri getirilmiştir. Ancak tekstil, ayakkabı ve mobilya sektöründe yakın zamanda uygulamaya konulan yeni önlemler ithalat maliyetlerini arttırarak bu sektördeki ithalatı kısımaya yöneliktir. Türkiye’de toplam ithalatın içinde hammadde, ara mal ve yatırım malının payı % 85; tüketim malının payı ise % 12’dir. Bu nedenle, ithal ürün maliyetinin artışı üretimi, ihracatı ve istihdamı da olumsuz etkileyeceği açıktır. Ancak bu vergilerin genelde bitmiş ürünlere getirildiğini söyleyebiliriz.

BKK Tarihi	Karar Sayısı	Yürürlük Tarihi	Ürün Cinsi	İGV Oranı
30.09.2014	2014/7252	18.02.2015	El dokuması halılar	%25
26.01.2015	2015/7241	06.02.2015	Demir ve çelikten el aletleri ve el arabası	%45 ila %50
06.05.2015	2015/7699	23.05.2015	Mobilya ve mobilya aksamı	%50-%25
18.05.2015	2015/7713	07.06.2015	Elektrikli süpürge ve su ısıtıcıları	%30-%10
25.05.2015	2015/7722	20.06.2015	Bavul, valiz, çantalar	%20
15.06.2015	2015/7749	05.07.2015	Demir ve çelikten teller ve çubuklar	%30

Diğer öne çıkan gündem konuları ise, sonradan kontrol kapsamında yapılan gümrük denetimleri, TRT bandrol uygulaması, Credit Note'un gümrük kıymetine etkisi ve Malezya ile imzalanan Serbest Ticaret Anlaşmasıdır.

1. Sonradan Kontrol Kapsamında Yapılan Gümrük Denetimleri

Bilindiği üzere, 27.10.2008 tarihli Resmi Gazetede yayımlanan "Sonradan Kontrol ve Riskli İşlemlerin Kontrolü Yönetmeliği" ile Gümrük Müsteşarlığında yeni bir denetim yaklaşımına geçilmiş ve gümrük işlemlerinin incelemesinin "düzenli", "planlı" ve "sistemik" olarak "firmalara ait yerlerde" yapılmasına karar verilmiştir.

Gümrük ve Ticaret Bakanlığı'nın 2009 ilâ 2013 yılı faaliyet raporlarına göre bu kapsamda 1.898 adet şirket gümrük incelemesine tabi tutulmuştur. Yılın ikinci yarısından sonra birçok şirket sonradan kontrol kapsamında denetleneceğine dair tebligat almakta veya denetim geçirmektedir.

	2009	2010	2011	2012	2013
Sonradan kontrol kapsamındaki firma sayısı	370	277	350	400	350
Plan dışı sonradan kontrole alınan firma sayısı	27	27	15	53	29
Toplam	397	304	365	453	379

2014 ve 2015 yılında ise yaklaşık 300'er şirketin sonradan kontrol kapsamında incelemeye konu edildiği tahmin edilmektedir (Bu yıllara ait faaliyet raporu yayınlanmadığı için şirket sayısı tahmini olarak belirtilmiştir).

"Sonradan Kontrol" olarak adlandırılan bu yeni denetim yaklaşımında, ithalat veya ihracat işlemlerine ilişkin gümrük beyannameleri ve beyannameye ekli belgeler ile şirket bünyesinde bulunan gümrük işlemlerine ilişkin diğer kayıtların (muhasebe kayıtları, sözleşme, yazışma vb.) karşılaştırılarak incelenmesi planlanmaktadır. Bu uygulama ile ithalat veya ihracat işlemlerine ilişkin sadece gümrük beyannameleri değil, bu işlemlerine ilişkin tüm bilgi ve belgelerin gümrük ve uluslararası ticaret mevzuatı ile uyumluluğu kontrol edilebilmektedir. Bu yaklaşım ile yapılan denetimlerde öne çıkması muhtemel konulara aşağıda yer verilmiştir:

- Royalti ve lisans ödemelerinin gümrük kıymeti konusu olup olmaması
- İthalatta KDV matrahının doğruluğunun kontrol edilmesi
- Gümrük işlemleri ile ilgili fiyat farklarının gümrük kıymetine dahil edilip edilmemesi
- Ek navlun ödemelerinin bulunup bulunmaması
- Bedelsiz ithalat işlemlerinde gümrük kıymetinin emsaline uygun beyan edilip edilmemesi
- Para transferlerinin ithalat işlemleri ile bire bir eşleşip eşleşmemesi

- Eşdeğer eşya uygulamasının mevzuata uygun olup olmaması
- Hızlı kargo ile gelen eşyaların gümrük idaresine beyan edilip edilmemesi
- Gümrük işlemlerine konu sözleşme ve kağıtların damga vergisine konu edilip edilmemesi
- 2 nolu KDV beyannamelerinin gümrük mevzuatı açısından kontrol edilmesi.

Sonuç olarak, “Sonradan Kontrol” olarak adlandırılan gümrük denetim modelinin gümrük incelemelerinde önemli bir değişiklik olduğu, bu denetim yaklaşımının birçok şirketi yakından ilgilendirdiği ve her yıl bu incelemelerin şirketler için asıl “Gümrükte Gündem” konusu olacağı düşüncesindeyiz.

2. TRT Bandrol Uygulaması

9 Temmuz 2015 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanan “3093 sayılı Türkiye Radyo-Televizyon Kurumu Gelirleri Kanunu Uyarınca Radyo, Televizyon, Video ve Birleşik Cihazlar ile Bunların Dışında Kalan Radyo ve Televizyon Yayınlarını Almaya Yarayan Her Türlü Cihazdan Alınacak Bandrol Ücretlerine İlişkin Karar” ile TRT Bandrol Uygulamasına ilişkin yapılan düzenlemeler Temmuz ayında gündeme gelen önemli bir konudur.

Karar ile bandrol ücretlerine tabi olan cihaz listesi güncellenmiştir. Yürürlükten kaldırılan 2011/1406 sayılı Karar’da bandrol uygulamasına tabi cihazlar yalnızca ismen listelenmiş ve ismen sayılmayan radyo ve/veya televizyon yayını almaya yarayan her türlü cihaz için % 8 oranında bandrol uygulaması öngörülmüştü. Yapılan değişiklik ile bandrol uygulamasına tabi tutulacak cihazlar ismen ve GTIP tanımları ile tahdidi olarak sayılmış; bunların dışında kalan cihazların % 0 oranında bandrol uygulamasına tabi tutulmasına karar verilmiştir. Karar’da bandrol ücretlerinin; ithalatta serbest dolaşıma giriş beyannamesindeki (özel tüketim vergisi hariç) katma değer vergisi matrahı üzerinden, imalatta ise cihazın satış faturasındaki (özel tüketim vergisi hariç) KDV matrahı üzerinden tahsil edileceği belirtilmiştir.

Öte yandan bandrole tabi ürünleri ithal edenlerin, bandrol ücretinin Gümrük İdaresince tahsil edilmesini müteakiben TRT’ye başvurarak bandrolleri alacakları; bandrol ücretlerini yurt içi satışlardan sonra ödemek isteyen mükelleflerin ise TRT’ye teminat yatırılması ve bu hususun TRT tarafından ilgili Gümrük İdaresine bildirilmesi üzerine ithal edecekleri eşyanın serbest dolaşıma giriş işlemlerinin tamamlanacağı kaydedilmiştir.

Yayımlanan Karar ile bandrol ücretinin hiç alınmadığı ya da noksan alındığı tespit edilen cihazlara ilişkin olarak Gümrük Kanunu’nda yer verilen usul ve esaslara göre işlem tesis edilmesi gerektiği yönünde düzenleme yapılmıştır. Bu bağlamda, Kanun’un 234’üncü maddesi çerçevesinde tespit edilen farkın üç katı nispetinde para cezası alınması gerekecektir. Bununla beraber, bandrol ücretlerine ilişkin olarak tebliğ edilen cezalar hakkında, Kanunun 244’üncü maddesi uyarınca uzlaşma talebinde bulunulabileceği; ancak teminat mektubu karşılığı alınan bandrol ücretlerinin uzlaşmaya konu edilemeyeceği düzenlenmiştir.

3. Credit Note ve Gümrük Kıymeti

Gümrükler Genel Müdürlüğü tarafından yayımlanan 85593407/165.01 sayılı “Credit Note ve Gümrük Kıymeti” başlıklı tasarruflı yazıda; “credit note” (alacaklandırma belgesi) belgelerinin ithal eşyasının gümrük kıymetinin belirlenmesinde nasıl işleme tabi tutulacağı hususunda açıklama yapılmıştır. Bu çerçevede;

- a. Gümrük yükümlülüğünün başladığı tarihten önce “credit note” ile yapılan indirimler, ithal eşyasının gümrük kıymetinin belirlenmesinde dikkate alınacaktır.
- b. Gerekli koşulların sağlanması halinde, “credit note” uygulaması, Gümrük Yönetmeliği’nin 53/1-c maddesi çerçevesinde istisnai kıymetle beyana konu edilebilecektir.
- c. Geri verme ve kaldırma ile istisnai kıymetle beyan hükümleri saklı kalmak kaydıyla, ithalat işlemlerinin tamamlanmasından sonra sunulan “credit note” belgeleri, ithal eşyasının gümrük kıymetinin tespitinde dikkate alınmayacaktır.
- d. “Credit note” belgesinde; satıcı ve alıcı, tarih/sayı; ilgili sözleşmenin ve faturanın tarih/sayıları, eşyaya ilişkin bilgiler ve indirimin hangi gerekçelerle yapıldığının belirtilmesi gerekmektedir. Bu bilgilerin eksik olması durumunda, ithalatçılar gümrük idaresine söz konusu bilgileri sağlayacaklardır.
- e. Beyan edilen gümrük kıymetinin gerçeklik veya doğruluğu konusunda tereddüt hasıl olması durumunda, 2012/29 sayılı Genelge çerçevesinde kıymet araştırması yapılacaktır.

4. Doğrudan satış ve gümrük kıymeti ile ilgili yeni düzenlemeler yapıldı.

Gümrükler Genel Müdürlüğü’nün doğrudan satış ve gümrük kıymeti üzerine 09.07.2015 tarihli ve 2015/17 sayılı genelgesi yayımlanmıştır.

Anılan Genelge’de “doğrudan satış” kavramı diğer taraftan, herhangi bir doğrudan satış şirketi tarafından istihdam edilsin ya da edilmesin satış temsilcisi, dağıtıcı, distribütör ve benzeri adlarla hareket edenlerin bir mal veya hizmeti kendi evlerinde ya da perakende satış yerleri kullanılmaksızın tüketicinin ev veya iş yaşantısını sürdürdüğü mekânlar gibi iş yeri dışında, tek veya çok katmanlı satış yöntemleriyle tüketicilere sunulmasını öngören pazarlama sistemi olarak tanımlanmıştır.

Bu çerçevede, Genelge’de, doğrudan satış yöntemiyle satılmak üzere ithal edilen eşyanın tekrar satışı dolayısıyla elde edilen hasılat üzerinden “bonus” veya benzer adlarla yurt dışına transfer edilen ve doğrudan veya dolaylı olarak satıcıya intikal eden ödemelerin ithal eşyasının gümrük kıymetine dahil edilmesi gerektiği belirtilmiştir.

Söz konusu unsurların, Gümrük Yönetmeliği’nin “İstisnai kıymetle beyan” başlıklı 53’üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamında beyan edilmesi mümkün bulunduğu ifade edilmiştir.

TİCARET'TE Bunları Biliyor Muydunuz

*Yasin YAVUZ**

Ticaret ve Sanayi Odalarının nerelerde kurulabileceğini biliyor muydunuz?

5174 sayılı Kanun'un 6'ncı maddesine göre odaların kuruluş ve çalışma alanları, il sınırlarıdır. Kuruluş ve çalışma alanları içinde aynı unvanda başka bir oda kurulamaz. Odaların çalışma alanları, çevre illeri de kapsayacak şekilde ve o illerde ilgili oda kuruluncaya kadar geçerli olmak üzere, Birlik Yönetim Kurulu tarafından genişletilebilir veya daraltılabilir.

Anonim şirketlerde kaç adet organının bulunduğunu biliyor muydunuz?

Yeni Ticaret Kanunu ile anonim şirketlerin organları yönetim kurulu ve genel kurul olarak belirlenmiştir. Eski kanunda yer alan denetim kurulunun yerini ise bağımsız denetçiler almıştır.

Ticaret Siciline tescil süresinin kaç gün olduğunu biliyor muydunuz?

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 30'uncu maddesine göre tescili isteme süresi onbeş gündür. Bu süre, tescili gerekli işlemin veya olgunun gerçekleştiği; tamamlanması bir senet veya belgenin düzenlenmesine bağlı olan durumlarda, bu senet veya belgenin düzenlendiği tarihten başlar. Ticaret sicili müdürlüğünün yetki çevresi dışında oturanlar için bu süre bir aydır.

Şirketlerde bağımsız denetçi olarak görevlendirileceklerin taşınması gereken şartların neler olduğunu biliyor muydunuz?

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 400'üncü maddesinde bu husus şu şekilde belirtilmiştir;

Denetçi, bağımsız denetim yapmak üzere, 1/6/1989 tarihli ve 3568 sayılı Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanunu'na göre ruhsat almış yeminli mali müşavir veya serbest muhasebeci mali müşavir unvanını taşıyan ve Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumunca yetkilendirilen kişiler ve/veya ortakları bu kişilerden oluşan sermaye şirketi olabilir.

Aşağıdaki hâllerden birinin varlığında, yeminli mali müşavir, serbest muhasebeci mali müşavir ve/veya sermaye şirketi ve bunların ortaklarından biri ve bunların ortaklarının yanında çalışan veya bu cümlede anılan kişilerin mesleği birlikte yaptıkları kişi veya kişiler, ilgili şirkette denetçi olamaz. Şöyle ki, önceki cümlede sayılanlardan biri;

- a. Denetlenecek şirkette pay sahibiyse,
- b. Denetlenecek şirketin yöneticisi veya çalışanıysa veya denetçi olarak atanmasından önceki üç yıl içinde bu sıfatı taşımışsa,
- c. Denetlenecek şirketle bağlantısı bulunan bir tüzel kişinin, bir ticaret şirketinin veya bir ticari işletmenin kanuni temsilcisi veya temsilcisi, yönetim kurulu üyesi, yöneticisi veya sahibiyse ya da bunlarda yüzde yirmiden fazla paya sahipse yahut denetlenecek şirketin yönetim kurulu üyesinin veya bir yöneticisinin alt veya üst soyundan biri, eşi veya üçüncü derece dâhil, üçüncü dereceye kadar kan veya kayın hısımsıysa,
- d. Denetlenecek şirketle bağlantı hâlinde bulunan veya böyle bir şirkette yüzde yirmiden fazla paya sahip olan bir işletmede çalışıyorsa veya denetçisi olacağı şirkette yüzde yirmiden fazla paya sahip bir gerçek kişinin yanında herhangi bir şekilde hizmet veriyorsa,
- e. Denetlenecek şirketin defterlerinin tutulmasında veya finansal tablolarının düzenlenmesinde denetleme dışında faaliyette veya katkıda bulunmuşsa,
- f. Denetlenecek şirketin defterlerinin tutulmasında veya finansal tablolarının çıkarılmasında denetleme dışında faaliyette veya katkıda bulunduğu için (e) bendine göre denetçi olamayacak gerçek veya tüzel kişinin veya onun ortaklarından birinin kanuni temsilcisi, temsilcisi, çalışanı, yönetim kurulu üyesi, ortağı, sahibi ya da gerçek kişi olarak bizzat kendisi ise,
- g. (a) ilâ (f) bentlerinde yer alan şartları taşıdığı için denetçi olamayan bir denetçinin nezdinde çalışıyorsa,
- h. Son beş yıl içinde denetçiliğe ilişkin meslekî faaliyetinden kaynaklanan gelirinin tamamının yüzde otuzundan fazlasını denetlenecek şirkete veya ona yüzde yirmiden fazla pay ile iştirak etmiş bulunan şirketlere verilen denetleme ve danışmanlık faaliyetinden elde etmişse ve bunu cari yılda da elde etmesi bekleniyorsa, denetçi olamaz.

Yeni Ticaret Kanunu'na göre anonim şirketlerin sona erme sebeplerinin genel ve özel başlıklar altında sıralandığını biliyor muydunuz?

Buna göre anonim şirketler genel olarak;

- a)** Sürenin sona ermesine rağmen işlere fiilen devam etmek suretiyle belirsiz süreli hâle gelmemişse, esas sözleşmede öngörülen sürenin sona ermesiyle,
- b)** İşletme konusunun gerçekleşmesiyle veya gerçekleşmesinin imkânsız hâle gelmesiyle,
- c)** Esas sözleşmede öngörülmuş herhangi bir sona erme sebebinin gerçekleşmesiyle,
- d)** 421'inci maddenin üçüncü ve dördüncü fıkralarına uygun olarak alınan genel kurul kararıyla,
- e)** İflasına karar verilmesiyle,
- f)** Kanunlarda öngörülen diğer hâllerde, sona erer.

Özel nedenler ise organ eksikliği ile haklı sebepler olarak sayılmıştır.

Konu ile ilgili detaylı düzenlemeler Kanun'un 529, 530 ve 531'inci maddelerinde yer almaktadır.

6502 sayılı yeni Tüketicinin Korunması Yasası ile ayıplı malın yeniden nasıl tanımlandığını biliyor muydunuz?

Söz konusu Kanun'un 8'inci maddesinde; ayıplı mal, tüketiciye teslimi anında, taraflarca kararlaştırılmış olan örnek ya da modele uygun olmaması ya da objektif olarak sahip olması gereken özellikleri taşımaması nedeniyle sözleşmeye aykırı olan mal olarak tanımlanmıştır. Ambalajında, etiketinde, tanıtma ve kullanma kılavuzunda, internet portalında ya da reklam ve ilanlarında yer alan özelliklerinden bir veya birden fazlasını taşımayan; satıcı tarafından bildirilen veya teknik düzenlemesinde tespit edilen niteliğe aykırı olan; muadili olan malların kullanım amacını karşılamayan, tüketicinin makul olarak beklediği faydaları azaltan veya ortadan kaldıran maddi, hukuki veya ekonomik eksiklikler içeren mallar da ayıplı olarak kabul edilir.

Sözleşmeye konu olan malın, sözleşmede kararlaştırılan süre içinde teslim edilmemesi veya montajının satıcı tarafından veya onun sorumluluğu altında gerçekleştirildiği durumlarda gereği gibi monte edilmemesi sözleşmeye aykırı ifa olarak değerlendirilir. Malın montajının tüketici tarafından yapılmasının öngörüldüğü hâllerde, montaj talimatındaki yanlışlık veya eksiklik nedeniyle montaj hatalı yapılmışsa, sözleşmeye aykırı ifa söz konusu olur.